

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

2 päivänä toukokuuta 2012*

Immateriaalioikeudet — Direktiivi 91/250/ETY — Tietokoneohjelmien oikeudellinen suoja — 1 artiklan 2 kohta ja 5 artiklan 3 kohta — Suojan ulottuvuus — Välitön luominen tai luominen muun menettelyn avulla — Tekijänoikeudella suojattu tietokoneohjelma — Toimintojen toistaminen toisella ohjelmalla ilman pääsyä ensimmäisen ohjelman lähdekoodiin — Ensimmäisen tietokoneohjelman kohdekoodin takaisinmallinnus — Direktiivi 2001/29/EY — Tekijänoikeus ja lähioikeudet tietoyhteiskunnassa — 2 artiklan a alakohta — Tietokoneohjelman käyttöopas — Toisintaminen toisessa tietokoneohjelmassa — Tekijänoikeuden loukkaaminen — Edellytys — Käyttöoppaan tekijän henkisen luomistyön ilmentymä

Asiassa C-406/10,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (Yhdistynyt kuningaskunta) on esittänyt 2.8.2010 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 11.8.2010, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

SAS Institute Inc.

vastaan

World Programming Ltd,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, A. Prechal sekä tuomarit R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann, G. Arestis (esittelevä tuomari), A. Ó Caoimh, L. Bay Larsen, M. Berger ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: Y. Bot,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 21.9.2011 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- SAS Institute Inc., edustajinaan H. J. Carr, QC, sekä barrister M. Hicks ja barrister J. Irvine,
- World Programming Ltd, edustajinaan M. Howe, QC, barrister R. Onslow ja barrister I. Jamal, solicitor A. Carter-Silkin valtuuttamina,
- Espanjan hallitus, asiamiehenään N. Díaz Abad,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

- Suomen hallitus, asiamiehenään H. Leppo,
 - Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehinään L. Seeboruth ja C. Murrell, avustajanaan barrister S. Malynicz,
 - Euroopan komissio, asiamiehenään J. Samnadda,
- kuultuaan julkisasiamiehen 29.11.2011 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta 14.5.1991 annetun neuvoston direktiivin 91/250/ETY (EYVL L 122, s. 42) 1 artiklan 2 kohdan ja 5 artiklan 3 kohdan sekä tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY (EYVL L 167, s. 10) 2 artiklan a alakohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa kantajana on SAS Institute Inc. (jäljempänä SAS Institute) ja vastaajana World Programming Ltd (jäljempänä WPL) ja jossa on kyseessä oikeuksien loukkaamista koskeva kanne, jonka SAS Institute on nostanut tietokoneohjelmia ja sen tietokantojen atk-järjestelmään liittyviä käyttöoppaita koskevien tekijänoikeuksien loukkaamisen vuoksi.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen säännöstö

- 3 Kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamista koskevan Bernin yleissopimuksen (24.7.1971 tehty Pariisin sopimuskirja), sellaisena kuin se on muutettuna 28.9.1979 (jäljempänä Bernin yleissopimus), 2 artiklan 1 kappaleessa määrätään seuraavaa:
”Ilmaisu ’kirjalliset ja taiteelliset teokset’ käsittää kaikki kirjallisuuden – – alaan kuuluvat tuotteet, niiden ilmaisutapaan tai muotoon katsomatta – –.”
- 4 Marrakeshissa allekirjoitetun Maailman kauppajärjestön perustamissopimuksen, joka on hyväksytty Uruguayn kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa (1986–1994) laadittujen sopimusten tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta yhteisön toimivaltaan kuuluvissa asioissa 22.12.1994 tehdyllä neuvoston päätöksellä 94/800/EY (EYVL L 336, s. 1), liitteenä 1 C olevassa teollis- ja tekijänoikeuksien kaupan liittyvistä näkökohdista tehdyn sopimuksen (jäljempänä TRIPS-sopimus) 9 artiklassa määrätään seuraavaa:
”1. Jäsenten tulee saattaa lainsäädäntönsä Bernin yleissopimuksen – – 1–21 artiklan ja mainitun yleissopimuksen liitteen mukaiseksi – –.
2. Tekijänoikeuden suojan tulee ulottua ilmaisiin, mutta ei ideoihin, menettelyihin, toimintamenetelmiin tai matemaattisiin käsitteisiin sellaisenaan.”
- 5 TRIPS-sopimuksen 10 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:
”Tietokoneohjelmia tulee suojata Bernin yleissopimuksessa – – tarkoitettuina kirjallisina teoksina riippumatta siitä, ovatko ne lähde- tai konekielisessä muodossa.”

- 6 Genevessä 20.12.1996 tehdyn ja Euroopan unionin osalta 14.3.2010 voimaan tulleen (EUVL L 32, s. 1) Maailman henkisen omaisuuden järjestön (WIPO) tekijänoikeussopimuksen 2 artikla kuuluu seuraavasti:

”Tekijänoikeussuoja ulottuu ilmauksiin; se ei ulotu ideoihin, menettelytapoihin, toimintamenetelmiin tai matemaattisiin käsitteisiin sellaisenaan.”

- 7 Tämän sopimuksen 4 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Tietokoneohjelmia suojataan Bernin yleissopimuksen 2 artiklan mukaisina kirjallisina teoksina. Tämä suoja ulottuu tietokoneohjelmiin niiden ilmaisutavasta tai ilmaisumuodosta riippumatta.”

Unionin säännöstö

Direktiivi 91/250

- 8 Direktiivin 91/250 3., 7., 8., 14., 15., 17., 18., 21. ja 23. perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(3) tietokoneohjelmilla on yhä suurempi merkitys useilla eri aloilla, ja tietokoneohjelmateknologiaa voidaan tämän vuoksi pitää keskeisenä yhteisön teollisen kehityksen kannalta,

--

(7) tässä direktiivissä ’tietokoneohjelmalla’ tarkoitetaan missä tahansa muodossa olevaa ohjelmaa, laitteistoon sisältyvät ohjelmat mukaan lukien; tämä käsite sisältää myös tietokoneohjelman kehittämiseen tähtäävän valmisteleavan suunnittelutyön, jos valmisteleva työ on luonteeltaan sellaista, että sen tuloksena voi myöhemmässä vaiheessa olla tietokoneohjelma,

(8) niihin arviointiperusteisiin, joita sovelletaan ratkaistaessa, voidaanko tietokoneohjelmaa pitää omaperäisenä teoksena, ei tule sisällyttää ohjelman laatua tai esteettistä arvoa koskevia seikkoja,

--

(14) [sen periaatteen, jonka mukaan tekijänoikeudellista suojaa saa ainoastaan tietokoneohjelman ilmaisumuoto] mukaisesti, siinä laajuudessa kuin logiikka, algoritmit ja ohjelmointikieliset sisältävät ideota ja periaatteita, nämä ideat ja periaatteet eivät saa tämän direktiivin mukaista suojaa,

(15) jäsenvaltioiden lainsäädännön ja oikeuskäytännön sekä kansainvälisten tekijänoikeussopimusten mukaisesti näiden ideoiden ja periaatteiden ilmaisumuodon tulee saada tekijänoikeudellista suojaa,

--

(17) tekijälle kuuluviin yksinoikeuksiin, joiden nojalla hän voi estää teoksensa luvattoman toisintamisen, on tehtävä rajoitettu poikkeus tietokoneohjelmien osalta, jotta voidaan sallia ohjelman laillisesti hankkineen henkilön suorittama ohjelman käytön kannalta teknisesti tarpeellinen toisintaminen; tämä merkitsee, ettei ohjelman tietokoneen muistiin lukemista ja ajamista, jotka ovat laillisesti hankitun tietokoneohjelman kappaleen käytön kannalta välttämättömiä toimia, eikä ohjelmaan sisältyvien virheiden korjaamista voida kieltää sopimuksella; jos erityisiä sopimusmääräyksiä ei ole, etenkin tapauksissa, joissa ohjelman kappale on myyty, ohjelman kappaleen laillisesti hankkinut henkilö saa ryhtyä kaikkiin muihinkin ohjelman käytön kannalta välttämättömiin toimiin, jotka ovat ohjelman alkuperäisen käyttötarkoituksen mukaisia,

(18) henkilöä, jolla on oikeus käyttää tietokoneohjelmaa, ei saa estää suorittamasta toimia, jotka ovat välttämättömiä ohjelman toiminnan tarkkailemisen, tutkimisen tai kokeilemisen kannalta, jos mainitut toimet eivät loukkaa ohjelmaan olevaa tekijänoikeutta,

--

(21) ainoastaan näissä rajoitetuissa tapauksissa ohjelman kappaleen käyttämiseen oikeutetun itsensä suorittamaa tai hänen lukuunsa tapahtuvaa toisintamista ja kääntämistä on siten pidettävä oikeutettuna ja hyvän tavan mukaisena, eikä sen tällöin voida katsoa edellyttävän oikeudenhaltijan lupaa,

--

(23) sellaista tekijän yksinoikeuteen kohdistuvaa poikkeusta ei saa soveltaa tavalla, joka vahingoittaa oikeudenhaltijan oikeutta tai joka on ristiriidassa ohjelman tavanmukaisen hyväksikäytön kanssa,”

9 Direktiivin 91/250 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Suojan kohde”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on tämän direktiivin säännösten mukaisesti annettava tietokoneohjelmille tekijänoikeudellista suojaa kirjallisina teoksina, joita tarkoitetaan kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta tehdyssä Bernin yleissopimuksessa. Tässä direktiivissä ’tietokoneohjelmilla’ tarkoitetaan myös valmistelevaan suunnitteluun liittyvää aineistoa.

2. Tämän direktiivin mukainen suoja koskee kaikkia tietokoneohjelman eri ilmaisumuotoja. Ideat ja periaatteet, jotka ovat tietokoneohjelman minkä tahansa osan perustana, rajapintoihin sisältyvät ideat ja periaatteet mukaan lukien, eivät saa tekijänoikeudellista suojaa tämän direktiivin nojalla.

3. Tietokoneohjelmaa suojataan, jos se on omaperäinen siinä merkityksessä, että se on tekijänsä henkinen luomus. Muita arviointiperusteita ei saa soveltaa arvioitaessa, suojataanko ohjelmaa.”

10 Kyseisen direktiivin 4 artiklan, jonka otsikko on ”Yksinoikeudet”, a ja b alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Jollei 5 tai 6 artiklasta muuta johdu, 2 artiklassa tarkoitetun oikeudenhaltijan yksinoikeudet käsittävät oikeuden seuraaviin toimiin tai niiden sallimiseen:

a) tietokoneohjelman tai sen osan pysyvä tai tilapäinen toisintaminen millä tavoin ja missä muodossa tahansa. Jos tietokoneohjelman lukeminen tietokoneen muistiin, näyttäminen, ajaminen, siirtäminen tai tallentaminen edellyttää tällaista toisintamista, nämä toimet edellyttävät oikeudenhaltijan suostumusta;

b) tietokoneohjelman kääntäminen, muuntaminen, sovittaminen ja muunlainen muuttaminen sekä näiden toimien tulosten toisintaminen rajoittamatta kuitenkaan ohjelmaa muuttaneen henkilön oikeuksia --”

11 Direktiivin 91/250 5 artiklassa, jossa säädetään yksinoikeuksia koskevista poikkeuksista, todetaan seuraavaa:

”1. Jollei toisin ole nimenomaisesti sovittu, 4 artiklan a ja b [ala]kohdassa tarkoitetut toimet eivät edellytä oikeudenhaltijan suostumusta, jos ne ovat tarpeen, jotta tietokoneohjelman laillisesti hankkinut henkilö voi käyttää ohjelmaa aiotun tarkoituksen mukaisesti, virheiden korjaaminen mukaan lukien.

--

3. Henkilö, jolla on oikeus käyttää tietokoneohjelman kappaletta, saa ilman oikeudenhaltijan suostumusta tarkkailla, tutkia tai kokeilla tietokoneohjelman toimintaa niiden ideoiden ja periaatteiden selvittämiseksi, jotka ovat ohjelman osan perustana, jos hän tekee sen ohjelman tietokoneen muistiin lukemisen, näyttämisen, ajamisen, siirtämisen tai tallentamisen yhteydessä, joihin hänellä on oikeus.”

12 Kyseisen direktiivin 6 artiklassa, joka koskee takaisinmallinnusta, säädetään seuraavaa:

”1. Oikeudenhaltijan suostumusta ei vaadita, jos koodin toisintaminen ja sen muodon kääntäminen 4 artiklan a ja b alakohdassa tarkoitettu tavoin on välttämätöntä sellaisten tietojen hankkimiseksi, joiden avulla voidaan saavuttaa yhteentoimivuus itsenäisesti luodun tietokoneohjelman ja muiden ohjelmien välillä, ja seuraavat edellytykset täyttyvät:

- a) nämä toimet suorittaa lisenssinhaltija tai muu henkilö, jolla on oikeus käyttää ohjelman kappaletta, taikka heidän lukuunsa henkilö, jolla on siihen oikeus;
- b) yhteentoimivuuden saavuttamisen kannalta tarpeellinen tieto ei aikaisemmin ole ollut helposti ja nopeasti a alakohdassa tarkoitettujen henkilöiden saatavilla;
- c) nämä toimet rajoittuvat niihin alkuperäisen ohjelman osiin, jotka ovat yhteentoimivuuden saavuttamisen kannalta tarpeen.

2. Tietoja, jotka on saatu 1 kohdan säännöksiä sovellettaessa, ei saa näiden säännösten mukaisesti:

- a) käyttää muuhun tarkoitukseen kuin itsenäisesti luodun tietokoneohjelman yhteentoimivuuden aikaansaamiseen;
- b) antaa muille, ellei se ole tarpeen itsenäisesti luodun tietokoneohjelman yhteentoimivuuden kannalta;
- c) käyttää ilmaisumuodoltaan huomattavassa määrin samanlaisen tietokoneohjelman kehittämiseen, valmistamiseen tai markkinoille saattamiseen taikka muuhun tekijänoikeutta loukkaavaan toimeen.

3. Kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta tehdyn Bernin yleissopimuksen määräysten mukaisesti tämän artiklan säännöksiä ei saa tulkita niin, että niitä voidaan soveltaa tavalla, joka aiheuttaa haittaa oikeudenhaltijan oikeutetuille eduille tai on ristiriidassa ohjelman tavanmukaisen hyväksikäytön kanssa.”

13 Direktiivin 91/250 9 artiklan mukaan kyseisen direktiivin säännökset eivät vaikuta muihin lain säännöksiin, jotka koskevat etenkin patenteja, tavaramerkkejä, vilpillistä kilpailua, liikesalaisuuksia, puolijohdetuotteiden suojausta tai sopimusoikeutta. Kaikki sopimusmääräykset, jotka ovat 6 artiklan tai 5 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädettyjen poikkeusten vastaisia, ovat mitättömiä.

Direktiivi 2001/29

14 Direktiivin 2001/29 20 perustelukappaleen mukaan kyseinen direktiivi perustuu periaatteisiin ja sääntöihin, jotka sisältyvät tällä alalla jo annettuihin voimassa oleviin direktiiveihin, muun muassa direktiiviin 91/250. Siinä kehitetään kyseisiä periaatteita ja sääntöjä edelleen ja sovitetaan ne tietoyhteiskuntaan.

15 Direktiivin 2001/29 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tämä direktiivi koskee tekijänoikeuden ja lähioikeuksien oikeudellista suojausta sisämarkkinoilla ja erityisesti tietoyhteiskunnassa.

2. Muissa kuin 11 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa tämä direktiivi ei aiheuta muutoksia eikä millään tavoin vaikuta voimassa oleviin yhteisön säädöksiin, jotka koskevat:

a) tietokoneohjelmien oikeudellista suojaa;

--”

16 Direktiivin 2001/29 2 artiklan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä, että yksinoikeus sallia tai kieltää suoraan tai välillisesti, tilapäisesti tai pysyvästi, millä keinolla ja missä muodossa tahansa kokonaan tai osittain tapahtuva kappaleen valmistaminen on:

a) tekijöillä teostensa osalta --”

Kansallinen säännöstö

17 Direktiivit 91/250 ja 2001/29 on saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä vuoden 1988 tekijänoikeus-, mallioikeus- ja patenttilailla (Copyright, Designs and Patents Act 1988), sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1992 tekijänoikeusasetuksella (tietokoneohjelmat) (Copyright (Computer Programs) Regulations 1992) sekä vuoden 2003 tekijänoikeus- ja lähioikeusasetuksella (Copyright and Related Rights Regulations 2003) (jäljempänä vuoden 1988 laki).

18 Vuoden 1988 lain 1 §:n 1 momentin a kohdassa säädetään, että tekijänoikeus on varallisuus oikeus, joka koskee alkuperäisiä kirjallisia ja taiteellisia teoksia sekä näytelmä- tai sävellysteoksia. Kyseisen lain 3 §:n 1 momentin a–d kohdan mukaan ”kirjallisella teoksella” tarkoitetaan mitä tahansa kirjoitettua, puhuttua tai laulettua teosta, lukuun ottamatta näytelmä- tai sävellysteoksia, muun muassa taulukkoa tai kokoelmaa, joka ei ole tietokanta, sekä tietokoneohjelmaa, tietokoneohjelman valmistelevaa suunnitteluaineistoa ja tietokantaa.

19 Kyseisen lain 16 §:n 1 momentin a kohdassa säädetään, että tekijänoikeuden haltijalla on yksinoikeus teoksen kopioimiseen (ts. kappaleen valmistamiseen).

20 Vuoden 1988 lain 16 §:n 3 momentin a ja b kohdan mukaan tekijänoikeudella rajoitettuja toimia ovat suorat tai välilliset toimet, jotka koskevat koko teosta tai huomattavaa osaa siitä.

21 Kyseisen lain 17 §:n 2 momentin mukaan kirjallisen tai taiteellisen teoksen taikka näytelmä- tai sävellysteoksen kopioimisella tarkoitetaan teoksen toisintamista missä tahansa aineellisessa muodossa. Tähän sisältyy teoksen sähköinen tallentaminen millä tahansa välineellä.

22 Vuoden 1988 lain 50BA §:n 1 momentin mukaan kyseessä ei ole tekijänoikeuden loukkaus, jos henkilö, jolla on laillinen oikeus käyttää tietokoneohjelman kappaletta, tarkkailee, tutkii tai kokeilee kyseisen ohjelman toimintaa niiden ideoiden ja periaatteiden selvittämiseksi, jotka ovat ohjelman minkä tahansa osan perustana, jos hän tekee sen ohjelman lataamisen, näyttämisen, ajamisen, siirtämisen tai tallentamisen yhteydessä, joihin hänellä on oikeus. Kyseisen lain 50BA §:n 2 momentissa täsmennetään, että 1 momentin nojalla sallitun toimen kannalta ei ole merkitystä sillä, sisältyykö sopimukseen jokin sellainen ehto tai edellytys, jolla kyseinen toimi kielletään tai sitä rajoitetaan.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

23 SAS Institute on yhtiö, joka kehittää analyttisiä ohjelmistoja. Se on 35 vuoden aikana kehittänyt tietokoneohjelmien integroidun kokonaisuuden, jonka avulla käyttäjät voivat suorittaa laajan valikoiman tietojen, erityisesti tilastotietojen, käsittely- ja analysointitehtäviä (jäljempänä SAS-ohjelmisto). Käyttäjät

voivat SAS-ohjelmiston Base SAS -nimisen olennaisen komponentin avulla kirjoittaa ja suorittaa omia sovellusohjelmiaan SAS-ohjelmiston mukauttamiseksi käsittelemään heidän tietojaan (scripts). Nämä scriptit kirjoitetaan SAS-ohjelmiston omalla komentokielellä (jäljempänä SAS-komentokieli).

- 24 WPL katsoi, että on olemassa potentiaaliset markkinat korvaaville ohjelmistoille, jotka voivat suorittaa SAS-komentokielellä kirjoitettuja sovellusohjelmia. WPL loi World Programming System -nimisen järjestelmän, jonka tarkoituksena oli jäljitellä mahdollisimman tarkasti SAS-komponenttien toiminnallisuutta niin, että se pyrki joitakin pieniä poikkeuksia lukuun ottamatta varmistamaan, että samat syötöt tuottaisivat saman tuloksen. SAS-ohjelmiston käyttäjät pystyvät tämän avulla ajamaan World Programming Systemissä scriptejä, jotka on kehitetty käytettäväksi SAS-ohjelmiston kanssa.
- 25 High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division täsmentää, ettei ole osoitettu, että WPL:llä olisi tätä varten ollut pääsy SAS-komponenttien lähdekoodiin, että se olisi kopioinut jonkin osan lähdekoodin tekstistä tai että se olisi kopioinut jonkin osan kyseisen koodin rakenteesta.
- 26 Se toteaa myös, että kaksi tuomioistuinta on todennut aiemmin muiden oikeusriitojen yhteydessä, ettei se, että tekijänoikeuden haltijan kilpailija tutkii tapaa, jolla ohjelma toimii, ja kirjoittaa tämän jälkeen oman ohjelmansa jäljitelläkseen tätä toiminnallisuutta, merkitse tietojenkäsittelyohjelman lähdekoodia koskevan tekijänoikeuden loukkaamista.
- 27 SAS Institute riitauttaa tämän lähestymistavan, ja se on nostanut kanteen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa. Se moittii WPL:ää ensisijaisesti siitä, että
- tämä on kopioinut SAS Instituten julkaisemia SAS-ohjelmiston käsikirjoja luomalla World Programming Systemin ja loukannut näin SAS Instituten kyseisiä käsikirjoja koskevia tekijänoikeuksia
 - näin ollen WPL on välillisesti kopioinut tietokoneohjelmia, jotka sisältävät SAS-komponentteja, ja loukannut siten SAS Instituten kyseisiä komponentteja koskevia tekijänoikeuksia
 - WPL on käyttänyt SAS-ohjelmiston Learning Edition -nimistä versiota ja loukannut tätä versiota koskevan lisenssin ehtoja ja sen perusteella annettuja sitoumuksia, sekä SAS Instituten kyseistä versiota koskevia tekijänoikeuksia
 - se on loukannut SAS-ohjelmiston käsikirjoja koskevia tekijänoikeuksia luomalla oman käyttöoppaansa.
- 28 Näin ollen High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Jos tietokoneohjelma (jäljempänä ensimmäinen ohjelma) on suojattu tekijänoikeudella kirjallisena teoksena, onko [direktiivin 91/250] 1 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, ettei kyseessä ole ensimmäistä ohjelmaa koskevan tekijänoikeuden loukkaus, jos tekijänoikeuden haltijan kilpailija, jolla ei ole pääsyä ensimmäisen ohjelman lähdekoodiin, joko suoraan tai kohdekielisen koodin takaisinmallinnuksen kaltaisen prosessin välityksellä kehittää toisen tietokoneohjelman (jäljempänä toinen ohjelma), joka toisintaa ensimmäisen ohjelman toimintoja?
- 2) Vaikuttaako jokin seuraavista tekijöistä ensimmäiseen kysymykseen annettavaan vastaukseen:
- a) ensimmäisen ohjelman toiminnallisuuden luonne ja/tai laajuus
 - b) ensimmäisen ohjelman kehittäjän ohjelman toiminnallisuuden kehittämiseen käyttämän taidon, harkinnan ja työn laatu ja/tai laajuus
 - c) se, miten yksityiskohtaisesti ensimmäisen ohjelman toiminnallisuus on toisinnettu toisessa ohjelmassa

- d) se, että toisen ohjelman lähdekoodi toisintaa osia ensimmäisen ohjelman lähdekoodista enemmän kuin olisi ollut ehdottoman välttämätöntä saman toiminnallisuuden aikaansaamiseksi kuin ensimmäisessä ohjelmassa?
- 3) Jos ensimmäinen ohjelma tulkitsee ja suorittaa sovellusohjelmia, jotka ensimmäisen ohjelman käyttäjät ovat kirjoittaneet ensimmäisen ohjelman tekijän kehittämällä ohjelmointikielellä, joka sisältää ensimmäisen ohjelman tekijän kehittämiä tai valitsema avainsanoja ja ensimmäisen ohjelman tekijän kehittämää syntaksia, onko [direktiivin 91/250] 1 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, ettei kyseessä ole ensimmäistä ohjelmaa koskevan tekijänoikeuden loukkaus, jos toinen ohjelma on kirjoitettu niin, että se tulkitsee ja suorittaa tällaisia sovellusohjelmia käyttämällä samoja avainsanoja ja samaa syntaksia?
- 4) Jos ensimmäinen ohjelma lukee ja kirjoittaa ensimmäisen ohjelman tekijän kehittämässä muodossa olevia datatiedostoja, onko [direktiivin 91/250] 1 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, ettei kyseessä ole ensimmäistä ohjelmaa koskevan tekijänoikeuden loukkaus, jos toinen ohjelma on kirjoitettu niin, että se lukee ja kirjoittaa samassa muodossa olevia datatiedostoja?
- 5) Onko [ensimmäiseen, kolmanteen ja neljanteen] kysymykseen – – vastaamisen kannalta merkitystä sillä, kehittäkö toisen ohjelman tekijä tämän ohjelman
- a) tarkkailemalla, tutkimalla ja kokeilemalla ensimmäisen ohjelman toimintaa; vai
- b) lukemalla ensimmäisen ohjelman tekijän laatimaa ja julkaisemaa käyttöopasta, jossa kuvataan ensimmäisen ohjelman toimintoja (jäljempänä käyttöopas); vai
- c) toimimalla sekä a että b kohdassa kuvatulla tavalla?
- 6) Kun henkilöllä on oikeus käyttää lisenssin perusteella ensimmäisen ohjelman kappaletta, onko [direktiivin 91/250] 5 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että lisenssinhaltija saa ilman oikeudenhaltijan suostumusta ladata, ajaa ja tallentaa ohjelman tarkkaillakseen, tutkiakseen tai kokeillakseen ensimmäisen ohjelman toimintaa niiden ideoiden ja periaatteiden selvittämiseksi, jotka ovat ohjelman kunkin osan perustana, jos lisenssinhaltija saa lisenssiehtojen mukaan ladata ensimmäisen ohjelman sekä ajaa ja tallentaa sen käyttäessään ensimmäistä ohjelmaa lisenssissä nimenomaisesti sallittuun tarkoitukseen, mutta ensimmäisen ohjelman tarkkailemiseksi, tutkimiseksi tai kokeilemiseksi suoritetuilla toimilla on laajempi kuin lisenssissä sallittu tarkoitus?
- 7) Onko [direktiivin 91/250] 5 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että ensimmäisen ohjelman toiminnan tarkkailemista, tutkimista tai kokeilemistä on katsottava tehtävän niiden ideoiden ja periaatteiden selvittämiseksi, jotka ovat ensimmäisen ohjelman kunkin osan perustana, jos näillä toimilla pyritään
- a) selvittämään ensimmäisen ohjelman toimintatapaa ja erityisesti yksityiskohtia, joita ei kuvailla käyttöoppaassa, siten, että tarkoituksena on kirjoittaa toinen ohjelma edellä [ensimmäisessä] kysymyksessä – – mainitulla tavalla
- b) selvittämään, miten ensimmäinen ohjelma tulkitsee ja suorittaa sellaisella ohjelmointikielellä kirjoitettuja lauseita, jota se tulkitsee ja suorittaa (ks. edellä [kolmas] kysymys – –)
- c) selvittämään datatiedostomuodot, joita ensimmäiseen ohjelmaan on kirjoitettu tai joita se lukee (ks. edellä [neljäs] kysymys – –)
- d) vertaamaan toisen ohjelman suoritusta ensimmäiseen ohjelmaan niiden syiden tutkimiseksi, joiden johdosta niiden suoritukset eroavat toisistaan, ja parantamaan toisen ohjelman suorituskykyä
- e) tekemään toisen ohjelman kehittämisen yhteydessä samanaikaisia testejä ensimmäisessä ohjelmassa ja toisessa ohjelmassa niiden tuottamien tulosten vertailemiseksi, erityisesti ajamalla samat testikoodit läpi sekä ensimmäisessä ohjelmassa että toisessa ohjelmassa

- f) selvittämään ensimmäisen ohjelman tuottaman lokitiedoston tulos, jotta voidaan tuottaa lokitiedosto, jonka ulkoasu on identtinen tai samankaltainen
 - g) saamaan ensimmäinen ohjelma tuottamaan tietoja (itse asiassa tietoja, joissa postinumerot vastaavat Yhdysvaltojen osavaltioita) tarkoituksena selvittää, vastaavatko nämä tiedot asianomaisia virallisia tietokantoja, ja jos eivät vastaa, ohjelmoida toinen ohjelma siten, että se vastaa samaan syöttötietoon samalla tavalla kuin ensimmäinen ohjelma?
- 8) Jos käyttöopasta suojataan tekijänoikeudella kirjallisena teoksena, onko [direktiivin 2001/29] 2 artiklan a alakohtaa tulkittava siten, että kyseessä on käyttöopasta koskevan tekijänoikeuden loukkaus, jos toisen ohjelman tekijä toisintaa toisessa ohjelmassa jonkin seuraavista käyttöoppaassa kuvailluista seikoista tai huomattavan osan niistä:
- a) valikoima tilastollisia operaatioita, joita on käytetty ensimmäisessä ohjelmassa
 - b) näiden operaatioiden kuvailemiseen käyttöoppaassa käytetyt matemaattiset kaavat
 - c) erityiset komennot tai komentoyhdistelmät, joilla näitä operaatioita voidaan käynnistää
 - d) vaihtoehdot, jotka ensimmäisen ohjelman tekijä on tarjonnut eri komentojen osalta
 - e) ensimmäisen ohjelman tunnistamat avainsanat ja syntaksi
 - f) oletusarvot, joita ensimmäisen ohjelman tekijä on päättänyt käyttää siinä tapauksessa, ettei käyttäjä määritä tiettyä komentoa tai vaihtoehtoa
 - g) niiden toistojen lukumäärä, jotka ensimmäinen ohjelma suorittaa tietyissä tilanteissa?
- 9) Onko [direktiivin 2001/29] 2 artiklan a alakohtaa tulkittava siten, että kyseessä on käyttöopasta koskevan tekijänoikeuden loukkaus, jos toisen ohjelman tekijä toisintaa käyttöoppaassa, jossa kuvaillaan toisen ohjelman toimintaa, ensimmäisen ohjelman tunnistamat avainsanat ja syntaksin tai huomattavan osan niistä?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen–viides kysymys

- 29 Näillä kysymyksillä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähtökohtaisesti, onko direktiivin 91/250 1 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että tietokoneohjelman toiminnallisuus sekä tietokoneohjelman yhteydessä tiettyjen sen toimintojen hyödyntämiseksi käytetyt ohjelmointikieli ja datatiedostomuodot ovat tämän ohjelman ilmaisumuoto ja niille voidaan sellaisina antaa kyseisessä direktiivissä tarkoitettua tietokoneohjelmia koskevaa tekijänoikeussuojaa.
- 30 Direktiivin 91/250 1 artiklan 1 kohdan mukaan tietokoneohjelmille annetaan tekijänoikeudellista suojaa Bernin yleissopimuksessa tarkoitettuina kirjallisina teoksina.
- 31 Kyseisen artiklan 2 kohdassa tämä suoja ulotetaan koskemaan kaikkia tietokoneohjelman ilmaisumuotoja. Siinä täsmennetään kuitenkin, että ideat ja periaatteet, jotka ovat tietokoneohjelman minkä tahansa osan perustana, rajapintoihin sisältyvät ideat ja periaatteet mukaan lukien, eivät saa tekijänoikeudellista suojaa mainitun direktiivin nojalla.
- 32 Direktiivin 91/250 14. perustelukappaleessa vahvistetaan tältä osin, että sen periaatteen mukaisesti, jonka mukaan vain tietokoneohjelman ilmaisumuotoa suojataan tekijänoikeudella, logiikan, algoritmien ja ohjelmointikielten perustana olevat ideat ja periaatteet eivät saa tämän direktiivin mukaista suojaa.

Sen 15. perustelukappaleessa todetaan, että jäsenvaltioiden lainsäädännön ja oikeuskäytännön sekä kansainvälisten tekijänoikeussopimusten mukaisesti näiden ideoiden ja periaatteiden ilmaisumuodon tulee saada tekijänoikeudellista suojaa.

- 33 Kansainvälisessä oikeudessa sekä WIPO:n tekijänoikeussopimuksen 2 artiklassa että TRIPS-sopimuksen 9 artiklan 2 kohdassa määrätään, että tekijänoikeuden suoja ulottuu ilmaisuihin mutta ei ideoihin, menettelyihin, toimintamenetelmiin tai matemaattisiin käsitteisiin sellaisenaan.
- 34 TRIPS-sopimuksen 10 artiklan 1 kohdassa määrätään, että tietokoneohjelmia tulee suojata Bernin yleissopimuksessa tarkoitettuina kirjallisina teoksina riippumatta siitä, ovatko ne lähde- tai konekielisessä muodossa.
- 35 Unionin tuomioistuin on tulkinnut nyt esillä olevassa asiassa esitetyn ennakkoratkaisupyynnön toimittamisen jälkeen antamassaan tuomiossa direktiivin 91/250 1 artiklan 2 kohtaa siten, että kyseisellä direktiivillä annettava suoja koskee tietokoneohjelmaa kaikissa ilmaisumuodoissaan, joilla se voidaan toisintaa eri tietokonekielillä, kuten lähde- tai konekoodina (asia C-393/09, *Bezpečnostní softwarová asociace*, tuomio 22.12.2010, Kok., s. I-13971, 35 kohta).
- 36 Direktiivin 91/250 seitsemännen perustelukappaleen toisen virkkeen mukaan ilmaisu ”tietokoneohjelma” sisältää myös tietokoneohjelman kehittämiseen tähtäävän valmistelevan suunnittelutyön, jos valmisteleva työ on luonteeltaan sellaista, että sen tuloksena voi myöhemmässä vaiheessa olla tietokoneohjelma.
- 37 Niinpä direktiivin 91/250 perusteella annettavan suojan kohde käsittää tietokoneohjelman ilmaisumuodot sekä valmistelevan suunnittelutyön, joiden tuloksena voi myöhemmässä vaiheessa olla tällaisen ohjelman toisintaminen tai toteuttaminen (em. asia *Bezpečnostní softwarová asociace*, tuomion 37 kohta).
- 38 Unionin tuomioistuin on päättellyt tästä, että tietokoneohjelman lähde- ja kohdekieliset koodit ovat sen ilmaisumuotoja, jotka siten ansaitsevat saada tietokoneohjelmia koskevaa tekijänoikeussuojaa direktiivin 91/250 1 artiklan 2 kohdan perusteella. Sitä vastoin graafisesta käyttöliittymästä unionin tuomioistuin on katsonut, ettei tällaisella liittymällä voida toisintaa tätä tietokoneohjelmaa vaan se on ainoastaan tämän ohjelman osa, jonka avulla käyttäjät hyödyntävät mainitun ohjelman toimintoja (em. asia *Bezpečnostní softwarová asociace*, tuomion 34 ja 41 kohta).
- 39 Näiden arviointien perusteella on todettava, että ensimmäisen–viidennen kysymyksen kohteena olevien tietokoneohjelmien osien osalta tietokoneohjelman toiminnallisuus taikka tietokoneohjelman yhteydessä tiettyjen sen toimintojen hyödyntämiseksi käytetty ohjelmointikieli tai datatiedostomuoto ei ole direktiivin 91/250 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu kyseisen ohjelman ilmaisumuoto.
- 40 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 57 kohdassa, jos tietokoneohjelman toiminnallisuutta sinällään voitaisiin suojata tekijänoikeudella, annettaisiin mahdollisuus ideoiden monopolisointiin, mikä haittaisi teknistä kehitystä ja teollista kehittämistä.
- 41 Direktiiviehdotuksen 91/250 (KOM(88) 816) perusteluosan 3.7 kohdassa todetaan, että tietokoneohjelmien tekijänoikeudellisen suojan ensisijaisena etuna on, että se kattaa ainoastaan teoksen yksilöllisen ilmaisun ja antaa tällä tavoin halutun toimintavapauden muille tekijöille samankaltaisten tai jopa samanlaisten ohjelmien luomiseen sillä edellytyksellä, että he eivät kopioi.
- 42 Ohjelmointikieli ja datatiedostomuoto, joita käytetään tietokoneohjelman yhteydessä käyttäjien kirjoittamien sovellusohjelmien tulkitsemiseksi ja suorittamiseksi sekä tietojen lukemiseksi ja kirjoittamiseksi erityisessä tiedostomuodossa, ovat kyseisen ohjelman osia, joiden avulla käyttäjät hyödyntävät kyseisen ohjelman tiettyjä toimintoja.
- 43 Tässä yhteydessä on täsmennettävä, että jos kolmas osapuoli hankkii itselleen osan tietokoneohjelman yhteydessä käytetyn ohjelmointikielen tai datatiedostomuodon lähdekoodista tai kohdekoodista ja jos hän luo tämän koodin avulla samanlaisia osia omassa tietokoneohjelmassaan, tämä menettely voi olla direktiivin 91/250 4 artiklan a alakohdassa tarkoitettua osittaista toisintamista.

- 44 Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, WPL:llä ei kuitenkaan ole ollut pääsyä SAS Instituten ohjelman lähdekoodiin eikä se ole takaisinmallintanut kyseisen ohjelman kohdekoodia. WPL on tarkkailemalla, tutkimalla ja kokeilemalla SAS Instituten ohjelman toimintaa toisintanut sen toiminnallisuuden käyttämällä samaa ohjelmointikieltä ja samaa datatiedostomuotoa.
- 45 On lisäksi todettava, että tämän tuomion 39 kohdassa esitetty toteamus ei voi vaikuttaa siihen mahdollisuuteen, että SAS Instituten ohjelmointikieli ja sen datatiedostomuoto voivat teoksina saada tekijänoikeudellista suojaa direktiivin 2001/29 perusteella, jos ne ovat tekijänsä henkinen luomus (ks. em. asia *Bezpečnostní softwarová asociace*, tuomion 44–46 kohta).
- 46 Ensimmäiseen–viidenteen kysymykseen on siis vastattava, että direktiivin 91/250 1 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, ettei tietokoneohjelman toiminnallisuus eikä tietokoneohjelman yhteydessä tiettyjen sen toimintojen hyödyntämiseksi käytetty ohjelmointikieli tai datatiedostomuoto ole kyseisen ohjelman ilmaisumuoto eikä niitä sellaisena suojata kyseisen direktiivin mukaisella tietokoneohjelmia koskevalla tekijänoikeudella.

Kuudes ja seitsemäs kysymys

- 47 Näillä kysymyksillä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähtökohtaisesti, onko direktiivin 91/250 5 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että henkilö, joka on saanut tietokoneohjelman lisenssinvaraisen kappaleen, voi ilman tämän ohjelman tekijänoikeuden haltijan lupaa tarkkailla, tutkia tai kokeilla sen toimintaa niiden ideoiden ja periaatteiden selvittämiseksi, jotka ovat kyseisen ohjelman minkä tahansa osan perustana, jos hän suorittaa kyseisen lisenssin kattamia toimia tarkoitukseen, joka ylittää lisenssissä määritellyt rajat.
- 48 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että WPL on pääasiassa ostanut laillisesti SAS Instituten ohjelman opetusversion kappaleita, joita oli saatavilla ”klikkaamalla”, jolloin ostaja hyväksyi kyseisen lisenssin ehdot ennen ohjelman saantia. Mainitun lisenssin ehdot rajoittivat sen käyttämisen muuhun kuin valmistamiseen. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan WPL käytti SAS Instituten ohjelman opetusversion eri kappaleita suorittaakseen toimia, jotka eivät kuuluneet kyseessä olevan lisenssin kattamaan alaan.
- 49 Näin ollen kyseinen tuomioistuin kysyy, onko tietokoneohjelman tarkkailemisen ja tutkimisen päämäärällä vaikutusta lisenssinhaltijan mahdollisuuteen vedota direktiivin 91/250 5 artiklan 3 kohdassa säädettyyn poikkeukseen.
- 50 Kyseisen säännöksen sanamuodon perusteella on yhtäältä todettava, että lisenssinhaltijalla on oikeus tarkkailla, tutkia tai kokeilla tietokoneohjelman toimintaa niiden ideoiden ja periaatteiden selvittämiseksi, jotka ovat ohjelman minkä tahansa osan perustana.
- 51 Tältä osin direktiivin 91/250 5 artiklan 3 kohdan tarkoituksena on varmistaa, ettei tekijänoikeuden haltija suojaa lisenssisopimuksen avulla tietokoneohjelman osan perustana olevia ideoita ja periaatteita.
- 52 Kyseinen säännös noudattaa siis direktiivin 91/250 1 artiklan 2 kohdassa vahvistettua periaatetta, jonka mukaan direktiivin mukainen suoja koskee kaikkia tietokoneohjelman eri ilmaisumuotoja ja ideat ja periaatteet, jotka ovat tietokoneohjelman minkä tahansa osan perustana, eivät saa tekijänoikeudellista suojaa kyseisen direktiivin perusteella.
- 53 Direktiivin 91/250 9 artiklan 1 kohdassa lisätään, että kaikki sopimusmääräykset, jotka ovat 5 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädettyjen poikkeusten vastaisia, ovat tehottomia.
- 54 Toisaalta kyseisen 5 artiklan 3 kohdan perusteella lisenssinhaltija voi selvittää ohjelman minkä tahansa osan perustana olevat ideat ja periaatteet, jos hän tekee sen ohjelman lataamisen, näyttämisen, ajamisen, siirtämisen tai tallentamisen yhteydessä, joihin hänellä on oikeus.

- 55 Tästä seuraa, että nämä ideat ja periaatteet voidaan selvittää lisenssillä sallittujen toimien puitteissa.
- 56 Direktiivin 91/250 18. perustelukappaleessa selitetään lisäksi, että henkilöä, jolla on oikeus käyttää tietokoneohjelmaa, ei saa estää suorittamasta toimia, jotka ovat välttämättömiä ohjelman toiminnan tarkkailemisen, tutkimisen tai kokeilemisen kannalta, jos mainitut toimet eivät loukkaa ohjelmaan olevaa tekijänoikeutta.
- 57 Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 95 kohdassa, tältä osin kyseessä ovat toimet, joita tarkoitetaan direktiivin 91/250 4 artiklan a ja b alakohdassa, joissa määritellään oikeudenhaltijan yksinoikeuksiksi oikeus toteuttaa tietyt toimet ja sallia ne, sekä kyseisen direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa, joka koskee toimia, jotka ovat tarpeen, jotta tietokoneohjelman laillisesti hankkinut henkilö voi käyttää ohjelmaa aiotun tarkoituksen mukaisesti, virheiden korjaaminen mukaan lukien.
- 58 Viimeksi mainitun seikan osalta direktiivin 91/250 17. perustelukappaleessa täsmennetään, ettei ohjelman lataamista ja ajamista, jotka ovat laillisesti hankitun tietokoneohjelman kappaleen käytön kannalta välttämättömiä toimia, voida kieltää sopimuksella.
- 59 Näin ollen tietokoneohjelman tekijänoikeuden haltija ei voi lisenssisopimukseen vedoten estää sitä, että lisenssin saanut henkilö selvittää ohjelman kaikkien osien perustana olevat ideat ja periaatteet, kun hän suorittaa toimia, joihin hänellä on mainitun lisenssin perusteella lupa, sekä ohjelman lataamisen ja ajamisen, jotka ovat tietokoneohjelman kappaleen käytön kannalta välttämättömiä, edellyttäen, ettei hän loukkaa kyseistä ohjelmaa koskevan tekijänoikeuden haltijan yksinoikeuksia.
- 60 Viimeksi mainitusta edellytyksestä direktiivin 91/250 6 artiklan 2 kohdan c alakohdassa, joka koskee takaisinmallinnusta, täsmennetään, ettei tietoja, jotka on saatu kyseisen direktiivin soveltamisen perusteella, saada käyttää ilmaisumuodoltaan huomattavassa määrin samanlaisen tietokoneohjelman kehittämiseen, valmistamiseen tai markkinoille saattamiseen taikka muuhun tekijänoikeutta loukkaavaan toimeen.
- 61 On myös todettava, ettei tietokoneohjelmaa koskevaa tekijänoikeutta voida loukata silloin, kun – kuten nyt käsiteltävässä asiassa – lisenssin laillisesti hankkineella ei ole ollut pääsyä kyseisen lisenssin kattaman tietokoneohjelman lähdekoodiin, vaan lisenssin hankkinut on ainoastaan tarkkaillut, tutkinut ja kokeillut kyseistä ohjelmaa toisintaakseen sen toiminnallisuuden toisessa ohjelmassa.
- 62 Näin ollen kuudenteen ja seitsemänten kysymyksen on vastattava, että direktiivin 91/250 5 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että henkilö, joka on saanut tietokoneohjelman lisenssinvaraisen kappaleen, voi ilman tekijänoikeuden haltijan lupaa tarkkailla, tutkia ja kokeilla kyseisen ohjelman toimintaa niiden ideoiden ja periaatteiden selvittämiseksi, jotka ovat kyseisen ohjelman minkä tahansa osan perustana, kun hän suorittaa kyseisen lisenssin kattamia toimia sekä ohjelman lataamisen ja ajamisen, jotka ovat tietokoneohjelman käytön kannalta välttämättömiä toimia, edellyttäen, ettei hän loukkaa kyseistä ohjelmaa koskevan tekijänoikeuden haltijan yksinoikeuksia.

Kahdeksas ja yhdeksäs kysymys

- 63 Näillä kysymyksillä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustele lähtökohtaisesti, onko direktiivin 2001/29 2 artiklan a alakohtaa tulkittava siten, että tekijänoikeudella suojatun tietokoneohjelman käyttöoppaassa kuvailtujen tiettyjen osien toisintaminen toisessa tietokoneohjelmassa tai sen käyttöoppaassa loukkaa ensin mainittua käyttöopasta koskevaa tekijänoikeutta.
- 64 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että SAS Institutun tietokoneohjelman käyttöopas on direktiivin 2001/29 mukaisesti suojattu kirjallinen teos.
- 65 Oikeuskäytännössä on jo todettu, että teoksen eri osia suojataan direktiivin 2001/29 2 artiklan a alakohdan nojalla sillä edellytyksellä, että ne sisältävät tiettyjä sellaisia elementtejä, joita voidaan pitää kyseisen teoksen tekijän henkisen luomistyön ilmentymänä (asia C-5/08, Infopaq International, tuomio 16.7.2009, Kok., s. I-6569, 39 kohta).

- 66 Nyt esillä olevassa asiassa avainsanat, syntaksi, komennot ja komentoyhdistelmät, vaihtoehdot, oletusarvot ja toistot muodostuvat sanoista, luvuista tai matemaattisista käsitteistä, jotka eivät erikseen tarkasteltuina ole sellaisinaan tietokoneohjelman luojan henkisiä luomuksia.
- 67 Ainoastaan näiden sanojen, lukujen tai matemaattisten käsitteiden valitsemisen, järjestämisen ja yhdistämisen kautta tekijä voi ilmaista luovuuttaan omaperäisellä tavalla ja päätyä lopputulokseen, tietokoneohjelman käyttöoppaaseen, joka muodostaa henkisen luomuksen (ks. vastaavasti em. asia Infopaq International, tuomion 45 kohta).
- 68 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on tutkia, merkitseekö kyseisten osien toisintaminen pääasiassa kyseessä olevan tietokoneohjelman käyttöoppaan tekijän henkisen luomistyön ilmentymän toisintamista.
- 69 Tältä osin tietokoneohjelman käyttöoppaan osien toisintamisen tarkastelun direktiivin 2001/29 valossa täytyy olla sama riippumatta siitä, onko kyseessä toisen ohjelman vai sen käyttöoppaan luominen.
- 70 Näin ollen edellä todetun perusteella kahdeksanteen ja yhdeksänteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2001/29 2 artiklan a alakohtaa on tulkittava siten, että tekijänoikeudella suojatun tietokoneohjelman käyttöoppaassa kuvailtujen tiettyjen osien toisintaminen toisessa tietokoneohjelmassa tai sen käyttöoppaassa voi loukata ensin mainittua käyttöopasta koskevaa tekijänoikeutta, jos tämä toisintaminen merkitsee tekijänoikeudella suojatun tietokoneohjelman käyttöoppaan tekijän henkisen luomistyön ilmentymän toisintamista, mikä ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen on tutkittava.

Oikeudenkäyntikulut

- 71 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta 14.5.1991 annetun neuvoston direktiivin 91/250/ETY 1 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, ettei tietokoneohjelman toiminnallisuus eikä tietokoneohjelman yhteydessä tiettyjen sen toimintojen hyödyntämiseksi käytetty ohjelmointikieli tai datatiedostomuoto ole kyseisen ohjelman ilmaisumuoto eikä niitä sellaisena suojata kyseisen direktiivin mukaisella tietokoneohjelmia koskevalla tekijänoikeudella.**
- 2) **Direktiivin 91/250 5 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että henkilö, joka on saanut tietokoneohjelman lisenssinvaraisen kappaleen, voi ilman tekijänoikeuden haltijan lupaa tarkkailla, tutkia ja kokeilla kyseisen ohjelman toimintaa niiden ideoiden ja periaatteiden selvittämiseksi, jotka ovat kyseisen ohjelman minkä tahansa osan perustana, kun hän suorittaa kyseisen lisenssin kattamia toimia sekä ohjelman lataamisen ja ajamisen, jotka ovat tietokoneohjelman käytön kannalta välttämättömiä toimia, edellyttäen, ettei hän loukkaa kyseistä ohjelmaa koskevan tekijänoikeuden haltijan yksinoikeuksia.**
- 3) **Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY 2 artiklan a alakohtaa on tulkittava siten, että tekijänoikeudella suojatun tietokoneohjelman käyttöoppaassa kuvailtujen tiettyjen osien toisintaminen toisessa**

tietokoneohjelmassa tai sen käyttöoppaassa voi loukata ensin mainittua käyttöopasta koskevaa tekijänoikeutta, jos tämä toisintaminen merkitsee tekijänoikeudella suojatun tietokoneohjelman käyttöoppaan tekijän henkisen luomistyön ilmentymän toisintamista, mikä ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen on tutkittava.

Allekirjoitukset